

HONTI JÓZSEF

Hollós József dr. „újraértékelése”

„Kedves Elvtársak, Elvtársnők, Veteránok!” Elnézést ezért a kezdésért, ez voltaképpen szónoki fordulat, előadói fordulat volt, nem akartam sem Önöket provokálni, sem az Elnök Urat, de az előadásomból kiderül, hogy miért ezzel a gondolattal kezdem, illetve ezzel a gondolattal is. Az előadásom címe: Hollós József dr. „újraértékelése”. Az újraértékelés szó idézőjelbe van téve. Nagyon fontos, hogy idézőjelbe van téve, mert itt voltaképpen szó nincsen újraértékelésről. Az előadásommal ezt igyekszem demonstrálni, illetve azt igyekszem kifejezni, hogy a tudományos munkába, a tudományos közéleti munkába nem szabad belevonni a politikát és voltaképpen, véleményem szerint, az egyént teljesen a munkássága, illetve tudományos tevékenysége alapján kell megítélni. Mégis bekövetkezett újraértékelés az elmúlt húsz év során Hollós József dr.-ral kapcsolatban és ezt szeretném előadásomban bemutatni.

Hollós József életét és munkásságát részletesen tanulmányoztam a hetvenes években és egy cikk is megjelent az Orvosi Hetilapban 1976-ban: „Egy forradalmár orvos életútja. Hollós József dr. 1876–1947.” Miután megjelent az Orvosi Hetilapban ez a cikkem, egy idő után, nem emlékszem már pontosan, néhány hónap vagy év után írtam a kecskeméti kórháznak, ti. Hollós József Kecskeméten született, ugyanúgy mint Kodály Zoltán Kecskemét híres szülötte. Levelemhez mellékeltem az Orvosi Hetilap különlenyomatát, azt írtam, illetve azt javasoltam a kórház vezetőségének, hogy a kórházat nevezzék el Hollós József dr.-ról. Kaptam egy nagyon udvarias választ, amelyben megírták, hogy nem kívánják elnevezni Hollós Józsefről, egyáltalán senkiről nem kívánják egyelőre elnevezni a kórházat. Megvannak ezek a levelek, pontosan tudom dokumentálni. utána eltelt egy idő, már pontosan nem emlékszem, hogy mennyi, talán évek, de lehet, hogy rövidebb idő. Egyszer csak meglepetéssel olvasom és örültem neki, amikor olvastam, hogy a kecskeméti Megyei Kórházat Hollós Józsefről nevezték el, Kecskemét szülöttéről. Érdeklődtem, hogy mi volt ennek az elnevezésnek a háttere? Elmondták, hogy a Megyei Pártbizottságtól, az MSZMP első titkárától – akkor, azt hiszem, Romány elvtárs volt – érkezett ez a javaslat, ők teljes mértékben megfogadták és ennek alapján elnevezték a kórházat Hollós Józsefről. Hosszú ideig ezt a nevet viselte, mígnem következett az 1989–90-es változás Magyarországon és kb. 1992 körül egyszer csak elhagyták ezt a nevet: Hollós József Kórház s az továbbra is Megyei Kórházként szerepel. Érdeklődtem, hogy mi volt ennek az oka és elmondták – több helyről jött a javaslat, hogy mégsem kellene Hollós Józsefről elnevezni ezt a kórházat.

Hollós József orvos volt, patológus. Budapesten, Szegeden, majd ismét Budapesten, végül pedig hosszú ideig az Egyesült Államokban élt és dolgozott. Életrajzát nagyon könnyű áttekinteni, mert a

háború utáni években, 1946-ban vagy 47-ben az Egyesült Államokban könyvet írt az életéről, címe: Egy orvos élete. Ebben részletesen megírja életpályáját. Tehát kórboncnok volt Budapesten, ugyanakkor harcolt az alkoholizmus ellen, a tüdőbaj ellen, a nemibetegségek ellen és számos társadalmi kérdést vetett fel. Ideológiai téren a század eleji polgári radikalizmustól a szociáldemokrata nézeteken át eljutott a marxizmus-leninizmusig. A háború utáni években foglalkozott azzal a gondolattal az Egyesült Államokban, hogy esetleg a Szovjetunióba költözik, oda is hívták, azonkívül azzal is foglalkozott, hogy Magyarországra visszajön. Kórboncnokként kezdte Budapesten, *Pertik Ottó* professzor intézetében. Jó barátságban és tudományos kapcsolatban volt *Krompecher Ödönnel* és *Verebély dr.-ral*. *Pertik* professzor vitte el a század elején Budapesten *Forel Ágoston* előadására az alkohol kérdésről. *Hollós dr.* belépett a Good Templar rendbe, a szabadkőművesekkel nagyon jó kapcsolatot tartott. Mint érdekességet elmondom: amikor *Jókai Mór* meghalt, a század elején, ő végezte a Nemzeti Múzeumban az író boncolását és bebalzsamozását. 1904–05 telén hajóorvosként Amerikába utazott, rövid időre. A Tanácsköztársaság bukása után végleg kivándorolt Amerikába. Valószínű, hogy szerepe volt ebben annak is, hogy 1904–05 telén már járt ott, mivel kórboncnokként igazán nem tudott Budapesten megkapaszkodni. 1905 őszén Szegedre ment és ott dolgozott a városi kórházban. 1907-ben kiadták „A kórbonctan alapjai” című kompendiumát. Részletes orvosi munkásságát most nem ismertetem.

Megemlítem, hogy *Hollós József* 42. születésnapján *Juhász Gyula*, a költő, *Salve* című verssel köszöntötte. Szegeden *Hollós dr.* a Radikális Párt elnöke lett, 1918-ban megalakította ugyanott a Nemzeti Tanácsot, átlépett a Szociáldemokrata Pártba, és a két párt egyesülésekor támogatta a Kommunisták Magyarországi Pártja programját. A Tanácsköztársaság idején feljött Budapestre, *Madzsar József* barátja és munkatársa volt. Az ellenforradalom bosszúja elől Bécsbe emigrált, majd a környező országokban, Csehszlovákiában, Romániában, Temesváron, Kolozsváron, Tusnádfürdőn töltötte a következő éveket, mígnem 1924-ben New York-i barátja révén ajánlatot kapott állásra az Egyesült Államokban egy denveri nagy tüdővész-kórházban, és 1925-ben már mint az Ohio állambeli Houston egyetemi tanára írta levelét a Világ című lapnak. Gazdag levelezést folytatott és irodalmi kapcsolatot tartott a század eleji polgári radikális és baloldali lapokkal. Az Egyesült Államokban tudományos munkát és politikai agitációs munkát egyaránt kifejtett. Említettem már, hogy készült a Szovjetunióba, illetve haza, míg aztán 1947-ben az Egyesült Államokban elhunyt. Életéről könyvet írt, amely nagyon érdekes olvasmány, nemcsak élete szempontjából, hanem bizonyos nézőpontból megismerhetjük belőle a századelő Magyarországot.

Ennyiben ismertetem *Hollós József* életét és munkásságát röviden. Viszont szeretném ismételtten hangsúlyozni, hogy kitűnő orvos volt. Véleményem szerint, ha egyszer a kecskeméti kórházat már *Kodály Zoltán*ról nem nevezték el, nyugodtan elnevezhetnék *Hollós Józsefről*. Talán túl korai lépés volt az, hogy néhány évvel ezelőtt elhagyták ezt a nevet.